

MENEROKA KAEDAH PENGAJARAN GURU CEMERLANG BAHASA MELAYU NEGERI SARAWAK: SATU KAJIAN KES

(Exploring Teaching Methods of Sarawak Malay Language Excellent Teacher: A Case Study)

ONG SZE CHONG

Kementerian Pendidikan Malaysia
szechong@yahoo.com

ZAMRI MAHAMOD

Universiti Kebangsaan Malaysia
d-zam@ukm.edu.my

MOHD IZHAM MOHD HAMZAH

Universiti Kebangsaan Malaysia
izham@ukm.edu.my

Dihantar pada:

19 Mac 2017

Diterima pada:

31 Mei 2017

Koresponden:

szechong@yahoo.com

Abstrak: Kajian ini bertujuan untuk meneroka kaedah pengajaran guru cemerlang Bahasa Melayu (GCBM) di negeri Sarawak. Kajian kualitatif menggunakan reka bentuk kajian kes ini menggunakan enam orang GCBM yang dipilih secara rawak bertujuan sebagai peserta kajian. Data dikumpul melalui kaedah temu bual, pemerhatian dan analisis dokumen. Data dianalisis secara triangulasi di mana data temu bual akan disokong dengan data pemerhatian dan analisis dokumen (iaitu buku rekod pengajaran harian). Analisis analisis data kualitatif dirumuskan bahawa terdapat enam tema utama ditemui yang banyak digunakan oleh GCBM dalam PdPc mereka, iaitu persediaan penulisan rancangan PdPc, menyediakan set induksi PdPc, mengurus bilik darjah ketika PdPc, mengamalkan pelbagai pedagogi PdPc, membuat penilaian semasa PdPc, membuat kesimpulan PdPc dan menggunakan pelbagai bahan bantu mengajar. Implikasi kajian ini adalah untuk dilantik sebagai GCBM, seseorang guru Bahasa Melayu itu perlu memiliki tujuh ciri PdPc seperti yang dimiliki oleh GCBM yang dikaji tersebut.

Kata Kunci: Kaedah pengajaran, guru cemerlang, Bahasa Melayu, kajian kes

Abstract: This study aimed to explore teaching methods of Malay Language excellent teacher in Sarawak. Qualitative study using the case study design using six Malay Language excellent teacher as a participants. Data was collected through interviews, observations and document analysis. Data were analyzed by triangulation in which the data will be supplemented with interviews and document analysis of observational data (ie daily teaching record book). Analysis of qualitative data analysis concluded that there are six major themes encountered are widely used by excellent teachers in T&L, which supplies the writing program T&L, providing a set of induction of T&L, managing the classroom when the T&L, practice a variety of pedagogical T&L, to assess the current T&L, concluded T&L and use a variety of teaching aids. The implications of this study are to be appointed as Malay Language teacher it is necessary to have seven properties owned by the T&L the Malay Language excellent teacher studied.

Keywords: Teaching methods, excellent teacher, Malay Language, case study

PENGENALAN

Setiap guru perlu mempunyai tahap profesionalisme yang berkualiti dan cemerlang. Justeru, inisiatif pembangunan profesion keguruan dalam bentuk pembinaan ilmu dan kemahiran pengajaran dan pemudah cara (PdPc), pengurusan, kerohanian dan keinsanan, kebajikan, penyampaian, pengawasan, penyeliaan dan penilaian dalam kalangan warga pendidik perlu dimantapkan (Ong Sze Chong, Zamri & Mohd Izham 2017). Hal ini dapat membantu proses PdPc dilaksanakan secara berterusan, rasional, ilmiah, kolaboratif, permuafakatan dan perkongsian dengan penelitian terhadap segala alternatif berpandukan informasi dan ilmu pengetahuan.

Keperluan kajian Guru Cemerlang Bahasa Melayu (GCBM) berkait rapat dengan cabaran kedudukan Bahasa Melayu sebagai bahasa rasmi negara Malaysia ialah penerapan dasar baharu menyaksikan penggunaan bahasa Inggeris dalam mata pelajaran Sains dan Matematik (PPSMI) pada tahun 2003 dan Sains, Teknologi, Kejuruteraan dan Matematik (STEM) pada tahun 2017. Penggunaan Bahasa Inggeris dalam PdPc kesemua mata pelajaran tersebut bukanlah jalan penyelesaian bagi memperkukuhkan penguasaan Bahasa Inggeris dalam kalangan pelajar kita. Dalam hubungan dengan masa depan Bahasa Melayu yang diberi fungsi sebagai bahasa kebangsaan, bahasa rasmi dan bahasa ilmu, pengurangan peranan Bahasa Melayu sebagai bahasa pengungkap ilmu dan pengetahuan dengan sendirinya akan melemahkan kekuatan Bahasa Melayu kerana keutuhan suatu bahasa banyak bergantung pada ilmu dan pemikiran yang didukungnya.

Apabila fungsi suatu bahasa terhad pada fungsi sosialnya, bahasa itu menjadi pincang kerana tidak memenuhi fungsinya sebagai bahasa wahana pelbagai bidang ilmu, pemikiran, teknologi, ekonomi, undang-undang dan sebagainya (Zamri 2016). Menurut Hassan (2002) menyatakan bahawa masalah pelajar utama di sekolah ialah masalah akhlak, disiplin dan ajaran agama. Usaha pembinaan modal insan kelas pertama merupakan satu cabaran yang perlu ditangani oleh guru Bahasa Melayu sekolah menengah kerajaan di negeri Sarawak. Guru-guru perlu sentiasa meningkatkan ilmu pengetahuan,

kemahiran PdPc dan kualiti peribadi yang cemerlang.

Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) telah melaksanakan pelbagai usaha untuk melahirkan guru yang berkualiti dan memastikan guru yang cemerlang kekal dalam sistem pendidikan negara dan kekal berkualiti di sepanjang tempoh perkhidmatan. Antara langkah yang telah diusahakan termasuklah menambah baik sistem pemilihan calon guru, memantapkan latihan perguruan, melonjakkan kecemerlangan institusi latihan perguruan, menambahbaik laluan kerjaya dan kebajikan guru. GCBM sekolah menengah kerajaan di negeri Sarawak memainkan peranan kritikal dalam pembinaan modal insan yang kelas pertama bagi menjamin pembentukan insan yang holistik berpandukan Falsafah Pendidikan Kebangsaan (FPK) yang menuntut seseorang individu yang memiliki jasmani, emosi, rohani dan intelek (JERI) yang seimbang.

Cabaran utama guru Bahasa Melayu sekolah menengah kerajaan di negeri Sarawak kini adalah untuk melengkapkan pelajar dengan kemahiran yang diperlukan bagi menghadapi cabaran yang mendatang sebagai individu dan ahli masyarakat yang berdaya saing. Pada era globalisasi ini, guru Bahasa Melayu perlu meningkatkan kualiti pengajaran. Guru Bahasa Melayu perlu menerapkan unsur kreativiti yang menambah nilai pada usaha-usaha meningkatkan pembelajaran pelajar. Hal ini bermaksud PdPc perlu membawa pengalaman hidup yang bermakna ke dalam bilik darjah, menyediakan dan mengamalkan model yang boleh menjadi teladan kepada pelajar.

Dalam melaksanakan proses PdPc Bahasa Melayu, guru Bahasa Melayu berhadapan dengan kepelbagaian kecerdasan yang memerlukan pelajar menguasai kemahiran berbahasa Melayu bagi menguasai isi pelajaran PdPc Sejarah, Geografi, Pendidikan Moral, Pendidikan Sivik dan Kewarganegaraan, Perdagangan, Ekonomi, Pendidikan Seni Visual, Pendidikan Jasmani, Pendidikan Kesihatan, Kesusasteraan Melayu, Matematik dan Sains. Kepelbagaian kecerdasan dan gaya pembelajaran pelajar sekolah menengah kerajaan di negeri Sarawak memerlukan guru Bahasa Melayu mengaplikasikan teknik dan bahan PdPc yang dinamik sebagai tanggungjawab utama di sekolah. Guru Bahasa Melayu perlu menekankan unsur inovasi dan kreativiti yang menambah nilai pada usaha-usaha meningkatkan

pencapaian pelajar. Kesungguhan guru Bahasa Melayu untuk memastikan pelajar menguasai pelajaran sangat menyerlah.

Guru Bahasa Melayu perlu berubah pemikiran dan amalan pendekatan PdPc lama atau berasa selesa dalam zon selesa. Pandangan dan amalan pengajaran Bahasa Melayu perlu mengubah suai pendekatan, kaedah dan teknik asas pengajaran yang diterima semasa latihan keguruan di Institut Pendidikan Guru Malaysia (IPGM) atau Universiti Awam (UA) dan mempelbagai pendekatan, kaedah, teknik dan sumber sesuai dengan kehendak semasa dan keperluan pelajar sekolah menengah kerajaan di negeri Sarawak. Pelajar datang daripada pelbagai kecerdasan, ras, sosioekonomi, dan bahasa yang ditempatkan di sebuah bilik darjah. Ini menyukarkan guru Bahasa Melayu mengaplikasikan pendekatan, kaedah dan teknik PdPc yang lebih efektif. Guru Bahasa Melayu diharapkan melengkapkan diri dengan ilmu pengetahuan tentang nilai murni, kebudayaan dan kepercayaan komuniti setempat bagi memastikan wujudnya suasana pembelajaran yang efektif.

PERNYATAAN MASALAH

Kajian tempatan berkaitan dengan ciri GCBM sekolah menengah di negeri Sarawak tidak pernah dijalankan oleh pengkaji lain sejak tahun 2010. Justeru satu kajian yang menjurus kepada penelitian ciri GCBM berkesan amat diperlukan. Hal ini bertujuan supaya GCBM yang dilantik oleh KPM mempunyai ciri GCBM yang selaras dengan konsep GCBM KPM. Berdasarkan isu dan permasalahan yang dinyatakan di atas jelaslah betapa perlunya satu kajian dilaksanakan bagi mengkaji ciri GCBM. Menurut Majlis Guru Cemerlang Negeri Sarawak (MGCNS) sebanyak 24 orang GCBM sekolah menengah kerajaan di negeri Sarawak pada tahun 2009. kajian yang lebih khusus dan menyeluruh adalah perlu dijalankan dengan fokus utama kepada ciri GCBM dalam bentuk kajian kualitatif hasil daripada data temu bual, pemerhatian dan analisis dokumen.

Kajian tentang PdPc Bahasa Melayu lebih banyak berfokus kepada kepentingan Bahasa Melayu dalam pendidikan seperti kajian berkaitan dengan kemahiran lisan dan bukan lisan, tatabahasa, karangan, ejaan, sebutan, istilah, dialek, kosa kata dan sebagainya (Zamri,

Jamaludin & Mohamed Amin 2002). Berdasarkan isu yang dinyatakan di atas jelaslah betapa perlunya satu kajian dilaksanakan bagi mengkaji aspek PdPc GCBM. Keberkesanan PdPc bergantung kepada kualiti seseorang GCBM untuk menyempurnakan tanggungjawab sebagai seorang pendidik. Maka, perbezaan kualiti GCBM secara langsung membawa impak dalam profesion pendidikan di negeri Sarawak. Kini, GCBM kurang mengamalkan pendekatan, kaedah dan teknik yang kreatif dan inovasi telah menyebabkan minat dan keputusan peperiksaan pelajar semakin merosot. Keadaan ini telah menyebabkan GCBM menyalahkan kelemahan pelajar sebagai punca kemerosotan pencapaian akademik mereka. Tuduhan GCBM sebegitu telah menjejaskan maruah serta keyakinan pelajar dan bukan sebaliknya mencari langkah penambahbaikan pendekatan, kaedah dan teknik pengajaran. Tambahan pula, pelaksanaan satu jenis kurikulum kebangsaan untuk semua pelajar di sekolah mendapat banyak kritikan (Wong & Perumal 2012) akibat ketidakpadanan dengan minat dan kehendak murid yang berlainan kaum. Kemerosotan pencapaian akademik dalam kalangan pelajar membawa impak negatif kepada GCBM dan penilaian tahap kualiti pengajaran sekolah tersebut oleh pihak berkepentingan.

Kajian dan penyelidikan tempatan yang mengkaji bagaimana motivasi GCBM itu berjaya dalam PdPc Bahasa Melayu masih kurang dikaji (Ong Sze Chong et al. 2017, Zamri 2014). GCBM perlu komitmen dalam melahirkan pelajar yang menguasai tiga bidang penggunaan bahasa, iaitu bidang interpersonal, bidang maklumat, dan bidang estetik. Penumpuan pada bidang-bidang ini membolehkan pelajar menggunakan bahasa Melayu secara efektif dalam kehidupan harian, bidang pekerjaan, dan sebagai bahasa ilmu untuk pembelajaran seumur hidup. Kajian tentang ilmu dan pengalaman ilmu dalam kalangan GCBM tidak pernah dikaji. Hal ini jelas dilihat di peringkat ijazah lanjutan. Bilangan buku ilmiah yang berkaitan, bilangannya amat sedikit. GCBM jarang mengamalkan unsur inovasi dan kreativiti semasa aktiviti PdPc Bahasa Melayu berlaku, maka sesi tersebut tidak akan menjadi lebih menarik dan menyeronokkan dalam kalangan pelajar. Justeru, kajian yang lebih terperinci tentang bagaimana ilmu dan pengalaman ilmu GCBM itu perlu dijalankan kajian terumatanya

melibatkan temu bual, pemerhatian dan analisis dokumen.

Kajian ini dijalankan untuk meneroka kaedah PdPc GCBM yang mengajar di sekolah menengah kerajaan di negeri Sarawak. Kajian ini diharap dapat menghasilkan satu panduan umum GCBM yang boleh diguna pakai oleh guru Bahasa Melayu sebagai kayu ukur bagi menentukan tahap keefektifan GCBM di sekolah. Dengan ini, tuntutan matlamat pendidikan dan keperluan memenuhi kriteria-kriteria pengiktirafan guru cemerlang signifikan tercapai.

OBJEKTIF KAJIAN

Tujuan kajian ini adalah untuk meninjau ciri cemerlang secara mendalam dan menyeluruh dari segi kaedah pengajaran yang dimiliki oleh enam orang GCBM di Negeri Sarawak. Secara khusus, objektif kajian ini adalah untuk: Meneroka bagaimana GCBM mengaplikasikan bentuk kaedah pengajarannya di dalam bilik darjah.

GURU CEMERLANG BAHASA MELAYU

Definisi Guru Cemerlang Bahasa Melayu (GCBM) adalah sama definisi dengan guru cemerlang tetapi memiliki kepakaran khusus dalam bidang Bahasa Melayu. KPM telah melaksanakan program memartabatkan Bahasa Melayu dan mengukuhkan Bahasa Inggeris (MBMMBI) bermula tahun 2011 atas dasar bahawa Bahasa Melayu merupakan bahasa kebangsaan, bahasa perhubungan, bahasa perpaduan dan bahasa ilmu merentas kurikulum yang penting bagi mencapai hasrat 1Malaysia. GCBM perlu membentuk jati diri yang kuat, progresif, dinamik ke arah mencapai negara maju. Justeru, GCBM perlu bermatlamat untuk melahirkan pelajar yang fasih dan yakin untuk menggunakan Bahasa Melayu standard dalam perbualan dan urusan rasmi, penerokaan ilmu dan di alam kerjaya mengikut kesesuaian dan keperluan. Seterusnya dapat membina modal insan yang mampu mengakses pelbagai ilmu melalui pelbagai media seperti *ICT* serta mempunyai minda yang kritis, inovatif dan kreatif. GCBM adalah sebagai tunjang utama dalam usaha memastikan kejayaan dasar MBMMBI. Peranan GCBM dipandang tinggi dan diiktiraf sebagai pembimbing, penyebar ilmu, membentuk nilai,

agen sosialisasi, pendidik, pakar rujuk, mentor dan pengamal kemahiran profesional (Zamri 2016).

Menurut Surat Pekeliling Ikhtisas Bil. 2/2010: Pelaksanaan Dasar Memartabatkan Bahasa Malaysia dan Memperkukuhkan Bahasa Inggeris (MBMMBI). Dalam melaksanakan dasar MBMMBI, PdPc Bahasa Melayu diperkukuh menerusi pendekatan yang lebih berkesan. GCBM perlu menggunakan kaedah PdPc yang lebih berkesan pelajar benar-benar dapat menguasainya Bahasa Melayu dengan baik. Untuk mengetahui GCBM, pengertian Bahasa Melayu perlu diketahui dahulu. Definisi Bahasa Melayu merujuk mata pelajaran yang terkandung di dalam Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah (KBSM). Mata pelajaran ini merupakan kesinambungan daripada Kurikulum Bersepadu Sekolah Rendah (KBSR).

Akta Pendidikan 1996 menekankan pengukuhan kedudukan Bahasa Melayu sebagai bahasa pengantar dalam sistem pendidikan kebangsaan dan Bahasa Melayu sebagai mata pelajaran wajib di semua peringkat institusi pendidikan dalam negara. Kurikulum Bahasa Melayu merangkumi ilmu pengetahuan, kemahiran, norma, nilai, unsur kebudayaan, dan kepercayaan untuk membantu perkembangan seseorang pelajar dengan sepenuhnya dari segi jasmani, rohani, mental dan emosi serta untuk menanam dan mempertingkatkan nilai moral yang diingini dan untuk menyampaikan pengetahuan.

METODOLOGI

Pendekatan kualitatif digunakan dalam kajian ini. Reka bentuk kajian yang digunakan dalam kajian ini menggunakan kajian kes. Kajian kes sesuai digunakan dalam unit yang kecil seperti sekolah, institusi atau unit sosial yang kompleks secara keseluruhan dan mendalam (Merriam 1998, Yin 2009). Oleh sebab melibatkan lebih daripada sebuah sekolah, maka lebih tepat lagi kajian ini disebut kajian pelbagai kes atau kajian pelbagai tempat lapangan. Kajian pelbagai kes menurut Merriam (1998) ialah kajian yang melibatkan pelbagai tempat lapangan kajian. Data yang dikumpul dan dianalisis diambil daripada pelbagai tempat lapangan. Pengkaji mengambil reka bentuk kajian pelbagai kes dengan mengikut acuan yang digunakan oleh Mohd Izham (2006) dengan sedikit pengubahsuaian mengikut kesesuaian situasi pengkaji.

Data kajian dikumpulkan menggunakan temu bual, pemerhatian dan analisis dokumen (Merriam 2001). Kaedah temu bual sebagai data utama, manakala kaedah pemerhatian terhadap sampel kajian dan kaedah analisis dokumen dijalankan bagi menyokong data temu bual. Dalam reka bentuk kajian kes, pengkaji menggunakan kaedah temu bual secara mendalam bagi mendapatkan gambaran sebenar sesuatu fenomena. Temu bual secara mendalam dapat membantu pengkaji memperoleh, mendalami dan memahami tentang perkara yang dikaji (Berg 2004).

Protokol temu bual merupakan alat yang diguna untuk membantu pengkaji mengumpul data dan dibina dengan menggunakan soalan untuk menjawab persoalan kajian dalam pelbagai cara. Sesi temu bual mendalam yang dikendali oleh pengkaji dirakamkan dengan menggunakan alat perakam audio digital. Kaedah ini dapat membantu pengkaji memberi fokus kepada pengalaman yang diceritakan oleh peserta kajian dan soalan yang mengarah kepada fokus kajian. Pengkaji mengambil reka bentuk kajian pelbagai kes dengan mengikut acuan yang digunakan oleh Mohd Izham (2006) dengan sedikit pengubahsuaian mengikut kesesuaian situasi pengkaji. Protokol temu bual GCBM dibentuk untuk memperoleh data tentang latar belakang GCBM, matlamat GCBM dalam pendidikan dan pedagogi di dalam bilik darjah. Kajian ini menggunakan temu bual formal. Temu bual menjadi formal apabila pengkaji menemu bual GCBM pada luar waktu pengajaran dan dilakukan di dalam sebuah bilik mesyuarat sekolah supaya suasana menjadi lebih kondusif tanpa sebarang gangguan.

Data dari pemerhatian boleh digunakan untuk mengesahkan data temu bual. Menurut Maxwell (2005), pemerhatian memberi pertimbangan yang berguna selain sesi temu bual dengan membenarkan pengkaji membuat perbandingan persamaan dan perbezaan di antara perkara-perkara yang timbul semasa temu bual dijalankan. Pemerhatian yang dilakukan di bilik darjah dan sekolah dapat memberi lebih kefahaman tentang aktiviti dalam bilik darjah, interaksi guru dengan murid dalam bilik darjah serta pencapaian murid dan guru pada keadaan sebenar (Johnson & Christensen 2004).

Di samping temu bual dan pemerhatian, kaedah analisis dokumen digunakan bagi

menyokong dapatan temu bual. Analisis dokumen dipilih sebagai satu cara untuk mengumpulkan data kerana menurut Bogdan dan Biklen (2007), nota atau catatan GCBM adalah salah satu dokumen peribadi yang yang dapat menggambarkan tindakan, pengalaman dan kepercayaan mereka. Merriam (1998) menyatakan bahawa dokumen peribadi adalah sumber data yang boleh dipercayai berkaitan dengan sikap, kepercayaan dan pandangan seseorang. Jenis dokumen yang diteliti dan dianalisis semasa di sekolah termasuklah rancangan pengajaran harian, rekod kemajuan pelajar, rekod kehadiran pelajar, BBM dan hasil kerja pelajar.

Kajian ini merupakan kajian pelbagai kes. Kajian ini melibatkan sekolah-sekolah menengah kebangsaan di negeri Sarawak yang ada GCBM di dalamnya sebagaimana yang disenaraikan oleh Jemaah Nazir Negeri Sarawak pada tahun 2011. Sekolah yang dipilih ialah sekolah yang terdapat GCBM yang dikaji berdasarkan kriteria yang ditetapkan. Menurut Taylor dan Bogdan. (1994), pemilihan lokasi dan sekolah mestilah mengambil kira mudah dan boleh dimasuki. Terdapat situasi yang kaya dengan proses, responden, program, interaksi dan struktur yang diminati.

Populasi kajian terdiri daripada semua GCBM sekolah menengah kerajaan di negeri Sarawak meliputi Sekolah menengah kerajaan Kebangsaan Harian (SMKH). Oleh sebab kajian ini hanya kajian pelbagai kes, maka pengkaji menggunakan persampelan bertujuan, iaitu kelompok peserta yang mewakili populasi yang hendak dikaji dikenal pasti dan semua aktiviti dalam kelompok tersebut diambil kira sebagai sampel (Sabitha 2005). Oleh itu, pengkaji mengenal pasti sekolah-sekolah menengah kerajaan yang terdapat GCBM sebagaimana yang telah dijelaskan dalam tajuk lokasi kajian. Pemilihan sekolah menengah kerajaan di negeri Sarawak ini untuk dikaji dan dilaksanakan kajian kes ini memadai menurut Sabitha (2005) dan Mohd Izham (2006) kerana penekanan kajian kualitatif bukan kepada jumlah responden, tetapi aplikasi spesifikasi ciri amalan yang dilakukan oleh responden. Selain itu, batas masa juga perlu diambil kira kerana kajian ini melibatkan kajian kualitatif yang dilaksanakan.

Kajian ini melibatkan Guru Cemerlang Bahasa Melayu (GCBM) sekolah menengah di negeri Sarawak. Pemilihan GCBM daripada

pelbagai kategori gred hakiki ini untuk membolehkan maklumat diperolehi daripada peserta kajian yang terdiri dari pelbagai latar belakang demografi. Seramai enam orang GCBM yang dikenal pasti dipilih menjadi peserta kajian ini. Mereka merupakan individu yang boleh memberikan maklumat yang banyak dan tepat kepada perkara yang ingin dikaji (McMilan 2004 & Merriam 2001). Justeru itu, semua GCBM yang dipilih mempunyai ciri-ciri yang menepati kriteria kajian yang telah ditetapkan yang terlibat dari sekolah yang berlainan. Pengkaji percaya enam kes GCBM yang dikaji dapat membenarkan pengumpulan dan penganalisisan data yang kaya dengan maklumat sehingga mencapai peringkat tepu. Dalam kajian kualitatif, tidak ada satu jawapan umum atau peraturan khusus (Robson 2002) bagi menentukan bilangan peserta kajian. Pengkaji hanya perlu memastikan data yang diperolehi mencukupi untuk mendokumentasi beberapa tema.

Data ini dianalisis secara triangulasi. Menurut Wiersma (1991), triangulasi antara data merupakan salah satu cara untuk menjadikan data kualitatif mempunyai kepercayaan yang tinggi. Pengkaji menggunakan triangulasi data temu bual ini dengan data pemerhatian dan analisis dokumen bagi mengukuhkan kebolehpercayaan data dan tema yang dibina. Kedua-dua data pemerhatian dan analisis dokumen ini dijadikan data sokongan yang tidak boleh berdiri sendiri melainkan disandarkan dengan data temu bual. Pengkaji menumpukan pemerhatian terhadap PdP setiap GCBM sebanyak dua kali. Sedangkan analisis dokumen melibatkan laporan data yang disenaraikan oleh pengkaji yang menunjukkan kecemerlangan GCBM dalam bentuk sijil anugerah dan penghargaan, minit mesyuarat, surat, buku dan hadiah.

DAPATAN KAJIAN

Latar Belakang Peserta Kajian GCBM

Seramai enam orang Guru Cemerlang Bahasa Melayu (GCBM) dijadikan peserta kajian. Bagi memudahkan perbincangan, setiap GCBM ini diberikan kod seperti Guru Cemerlang Bahasa Melayu 1 (GCBM1), Guru Cemerlang Bahasa Melayu 2 (GCBM2), Guru Cemerlang Bahasa Melayu 3 (GCBM3), Guru Cemerlang Bahasa

Melayu 4 (GCBM4), Guru Cemerlang Bahasa Melayu 5 (GCBM5) dan Guru Cemerlang Bahasa Melayu 6 (GCBM6).

Meneroka Bagaimana GCBM Mengaplikasikan Bentuk Kaedah Pengajarannya di Dalam Bilik Darjah

Dapatan kajian menunjukkan semua GCBM mengamalkan PdPc di dalam bilik darjah. Terdapat enam tema yang muncul hasil temu bual, pemerhatian dan analisis dokumen berkaitan aspek PdPc GCBM, iaitu: (a) persediaan penulisan rancangan PdPc, (b) set induksi PdPc, (c) pengurusan bilik darjah ketika PdPc, (d) amalan pedagogi PdPc, (e) amalan penilaian PdPc, (f) amalan penutup PdPc dan (g) amalan bahan bantu mengajar (BBM).

Persediaan Penulisan Rancangan Pengajaran Harian GCBM

Hasil temu bual dengan enam GCBM, dapatan kajian mendapati semua GCBM mempunyai amalan penulisan persediaan rancangan pengajaran harian (RPH) PdPc. Antara penulisan persediaan PdPc adalah untuk: (i) mencapai objektif PdPc dalam kalangan pelajar, (ii) mengikut tahap penguasaan pelajar, (iii) bahan bantu mengajar dan (iv) mengoptimumkan PdPc. Keenam-enam GCBM menyatakan bahawa mereka ada menyediakan penulisan rancangan PdPc agar dapat membantu mereka mencapai objektif pembelajaran pelajar nanti. Jadual 1 menjelaskan akan persediaan GCBM dalam proses PdPc yang ditemui dalam data temu bual, pemerhatian dan analisis dokumen.

Jadual 1. Persediaan PdPc GCBM

Bil	Aspek	GCBM					
		1	2	3	4	5	6
i.	Mencapai objektif PdP	X	X	X	X	X	X
ii.	Mengikut tahap penguasaan pelajar	X	X	X	X	X	X
iii.	Bahan bantu mengajar	X	X	X	X	X	X
iv.	Mengoptimumkan PdP	X	X	X	X	X	X

Contoh petikan temu bual dengan GCBM membuktikan bahawa kesemua enam GCBM ini membuat persediaan penulisan rancangan harian (RPH) sebelum memulakan PdPc.

“Sebelum merancang PdPc, saya merancang pertama pada, di akhir tahun kita akan buat refleksi tentang apa yang telah saya buat, saya laksanakan sepanjang tahun terdahulu. Kemudian saya akan lihat apa kelemahan, apa kekuatan kemudian apa rancangan saya untuk meningkatkan lagi mutu PdPc terutamanya. Kemudian tahun berikutnya saya akan mula merancang. Ya memang betul, objektif pendidikan memang paling penting dan kita lihat sukatan pelajaran terutamanya...,kemudian macam mana kita melaksanakan dengan lebih baik...” (Temu Bual GCBM 5: 12).

“Yang kedua ialah bahan bantu mengajar. Memang sangat penting. Di sini, saya banyak guna LCD. Sebab kami dibenarkan menggunakan LCD jadi memang banyak membantu sebab LCD ni kita boleh ubah suai, maksudnya kita boleh guna power point ke, kita boleh ubah suai semasa kita mengajar dan sebelum mengajar, lebih mudahlah” (Temu Bual GCBM 4: 15).

“Bagi saya, saya sentiasa mengoptimumkan PdPc tetapi kita maksimumkan input kepada pelajar untuk menghasilkan *learning outcome*” (Temu Bual GCBM 1: 694).

Hasil temu bual dapatan kajian ini turut disokong dengan analisis dokumen, iaitu buku rekod mengajar GCBM. Hasil analisis tersebut mendapati buku rekod mengajar GCBM telah ditulis dengan baik dan disemak serta disahkan oleh pengetua sekolah seminggu sekali. Pengkaji turut menyemak buku rekod mengajar GCBM dan buku latihan pelajar bagi tujuan menganalisis dokumen. Buku rekod mengajar GCBM menunjukkan GCBM ada menulis rancangan pengajaran harian. Pengkaji menyatakan bahawa pemerhatian GCBM di dalam bilik darjah dijalankan bagi memastikan GCBM mengajar isi pengajaran mengikut kaedah dan sukatan pelajaran yang ditetapkan.

Hasil temu bual dapatan kajian ini turut disokong dengan analisis pemerhatian GCBM di dalam bilik darjah. Hasil pemerhatian tersebut

mendapati GCBM telah melaksanakan PdPc dengan menekankan pembelajaran pelajar dapat memproses dan memahami maklumat baharu agar dapat mencapai objektif PdPc di dalam bilik darjah. Pendekatan, kaedah dan teknik PdPc dalam Bahasa Melayu mengikut tahap penguasaan pelajar yang terdiri daripada pelbagai kecerdasan. Pengkaji turut mendapati bahawa BBM yang digunakan adalah BBM yang mudah difahami dan dapat membangkitkan minat dan sikap ingin tahun dalam pengajaran Bahasa Melayu. Pengkaji menyatakan bahawa pemerhatian GCBM di dalam bilik darjah dijalankan bagi memastikan GCBM mengajar isi pengajaran dengan mengoptimumkan pengajaran di dalam bilik darjah yang ditetapkan.

Kesimpulan, pengkaji mendapati bahawa GCBM juga menjelaskan bahawa kaedah PdPc yang digunakan haruslah sesuai dengan tahap kecerdasan dan sosioekonomi pelajar. GCBM yang mengajar Bahasa Melayu mengatakan bahawa segelintir pelajar sangat lemah dari segi penulisan karangan. Sebagai GCBM, mereka sering menggunakan banyak BBM bagi membantu pelajar berminat dengan pelajaran yang diajar. Walau bagaimanapun, GCBM tidak menjadikan lawatan ke kawasan persekitaran sekolah dan menggunakan sumber semula jadi dalam proses PdPc.

Sebagai rumusan, GCBM perlu menyediakan persediaan PdPc kerana dapat menetapkan objektif PdP secara konkrit, dapat menyediakan objektif mengikut tahap penguasaan pelajar, dapat menyediakan BBM dan dapat mengoptimumkan PdPc.

Set Induksi PdPc GCBM

Jadual 2 membincangkan hasil temu bual dengan semua GCBM. Dapatan kajian mendapati GCBM mempunyai amalan penulisan set induksi PdPc. Antara penulisan set induksi PdP merupakan satu aspek penting yang dapat menimbulkan: (i) fokus, (ii) rangsangan dan (iii) menarik perhatian pelajar di dalam bilik darjah.

Jadual 2. Set induksi PdPc GCBM

Bil	Aspek	GCBM					
		1	2	3	4	5	6
i.	Fokus kepada isi kandungan	X	X	X	X	X	X
ii.	Rangsangan untuk menimbulkan minat	X	X	X	X	X	X
iii.	Menarik perhatian pelajar	X	X	X	X	X	X

Contoh petikan temu bual yang menunjukkan GCBM ini menyediakan set induksi PdPc ditunjukkan seperti berikut:

“Dia mengikut apa yang diminta oleh pihak ni, contohnya tajuk, fokus utama, fokus sampingan. Dari segi permulaan sampailah penutup set induksi. Lepas tu refleksi dia...” (Temu Bual GCBM4: 553).

“Kadang-kadang kita mengajar pelbagai bahasa. Walaupun kita ajar lain tapi kita dengar seperti itu. Kita terangkan saya anjing ke, anjing saya. Kadang-kadang kita tak rancang ini cikgu tapi kita dengar kita betulkan terus. Lepas tu dari semasa ke semasa dia silap tapi kita terus betulkan. Kita terus betulkan jadi akhir sekali dia sudah tahu. Kita sendiri kadang-kadang oh salah, dia tukar balik...” (Temu Bual GCBM 5: 435).

“Kita terima tapi kita betulkan, contoh saya anjing. Kadang-kadang kita mengajar pelbagai bahasa. Walaupun kita ajar lain tapi kita dengar seperti itu. Kita terangkan saya anjing ke, anjing saya. Kadang-kadang kita tak rancang ini cikgu tapi kita dengar kita betulkan terus. Lepas tu dari semasa ke semasa dia silap tapi kita terus betulkan. Saya abang, abang saya. Kita terus betulkan jadi akhir sekali dia sudah tahu. Kita sendiri kadang-kadang oh salah, dia tukar balik...” (Temu Bual GCBM 5: 435).

Hasil temu bual dapatan kajian ini turut disokong dengan analisis pemerhatian GCBM di dalam bilik darjah. Hasil pemerhatian tersebut mendapati GCBM selalu memberi rangsangan kepada pelajar agar dapat menimbulkan minat pelajar dalam PdPc Bahasa Melayu di dalam bilik darjah. GCBM akan memuji pelajar apabila pelajar dapat menjawab soalan pemahaman

Bahasa Melayu yang dikemukakan oleh GCBM. GCBM juga akan menggalakkan pelajar mengemukakan pandangan diri sendiri dalam sesi soal jawab dalam aktiviti pembelajaran Bahasa Melayu. GCBM juga akan merangsang pelajar bertukar-tukar pendapat dalam aktiviti perbincangan dalam kumpulan perbincangan di dalam bilik darjah. GCBM yang berjaya merangsang minat pelajar dalam pembelajaran Bahasa Melayu.

GCBM menggunakan bahasa komunikasi yang mudah difahami oleh pelajar dan isi kandungan mata pelajaran perlu dipadankan dengan pengetahuan sedia ada pelajar supaya mereka lebih mudah dan yakin memahami serta mengingat fakta. GCBM perlulah lebih fleksibel dalam menyampaikan pengajaran di dalam bilik darjah. Menurut GCBM, mereka masih menghadapi kesukaran untuk mencapai objektif PdPc harian kerana mereka perlu menghabiskan topik atau sukatan mata pelajaran mengikut masa yang ditetapkan kerana semua topik akan diuji dalam peperiksaan akhir tahun kelak. Selain menjalankan PdPc yang menarik minat pelajar, hasil kajian melalui pemerhatian dalam bilik darjah mendapati terdapat GCBM yang sering memberikan dorongan melalui kata-kata pujian terhadap pelajar yang berjaya menjawab soalan pemahaman yang dikemukakan oleh GCBM atau menunjukkan sikap yang positif dalam perbincangan berkumpulan.

GCBM hanya mengutamakan aspek pedagogi di dalam bilik darjah yang bersesuaian dengan perhatian pelajar bagi menarik minat mereka mengikuti pelajaran yang diajar oleh mereka. GCBM kerap menggunakan kaedah kumpulan perbincangan dalam kalangan pelajar yang terdiri daripada 4 hingga 6 orang. Amalan kepelbagaian kaedah PdP yang sesuai dijalankan di dalam bilik darjah bagi menarik minat pelajar sukar dilaksanakan secara serentak pada waktu yang sama.

Kesimpulan, GCBM telah melaksanakan set induksi dalam PdPc Bahasa Melayu dengan menekankan minat pelajar dalam PdPc di dalam bilik darjah. GCBM mengharapakan minat menguasai pembelajaran Bahasa Melayu dapat memfokuskan topik pengajaran GCBM dalam kalangan pelajar. Pengkaji turut mendapati bahawa pelajar yang berminat dalam PdPc Bahasa

Melayu lebih aktif dalam aktiviti pengajaran GCBM.

Pengurusan Bilik Darjah ketika PdPc GCBM

Jadual 3 membincangkan hasil temu bual dan pemerhatian di dalam bilik darjah dengan semua GCBM. Dapatan kajian menunjukkan GCBM menyatakan kepentingan pelajar mematuhi peraturan sekolah supaya mereka dapat menjadi pelajar yang berdisiplin dan akur dengan GCBM yang mengajar di dalam bilik darjah. Antara pengurusan bilik darjah ketika PdPc merupakan satu aspek penting yang dapat menimbulkan: (i) suasana bilik darjah yang ceria dan terkawal, (ii) membentuk susunan tempat duduk pelajar dan (iii) membentuk kumpulan kecil perbincangan.

Jadual 3. Pengurusan bilik darjah PdPc GCBM

Bil	Aspek	GCBM					
		1	2	3	4	5	6
i.	Suasana ceria dan terkawal	X	X	X	X	X	X
ii.	Bentuk susunan tempat duduk	X	X	X	X	X	X
iii.	Pembentukan kumpulan kecil	X	X	X	X	X	X

Contoh petikan temu bual yang menunjukkan GCBM ini menguruskan bilik darjah sebelum dan semasa mengajar seperti berikut:

“Saya tidak mempunyai masalah dalam pengurusan bilik darjah kerana permulaan seorang guru itu masuk ke kelas dia dinilai oleh pelajarannya, dilihat bagaimana dia menguruskan kelas itu. Aspek dari segi kekemasan kelas, kesediaan belajar sedia atau tidak kemudian penggunaan buku. Jadi pengurusan bilik darjah haruslah kita kuasai. Kalau kita tak kuasai, kita tak dapat mengajar dengan baik dan objektif kita memang tidak akan tercapai. Jadi seorang guru pengurusan bilik darjah itu adalah aset penting walaupun dalam apa-apa subjek sekalipun...” (Temu Bual GCBM 3: 731).

“Dan kedudukan kerusi meja, kalau boleh pelajar yang tidak fokus, yang selalu turun naik dan kebetulan kelas tu sebelah tangga, asyik lihat tangga. Jadi saya suruh mereka tutup tingkap, ubah keadaan meja di lorong yang pertama supaya semua hadap saya. Tak

boleh lihat luar kalau tidak asyik muka mereka, siapa turun naik dia seolah-olah security guard. Sebab mereka ni kelas yang lemah. Perlu saya buat sesuatu, tak boleh mereka biar asyik tengok dan mudah terganggu...” (Temu Bual GCBM 1: 662).

“Kelas kami dibahagikan kepada 9 kumpulan dan setiap kumpulan ada satu soalan yang perlu dibuat. Dia akan menguruskannya dan menentukan tarikh-tarikh tertentu bagi setiap kumpulan. Kebiasaannya dua kumpulan akan membentangkan karangan mereka dalam satu masa, satu masa tu satu jam lah” (Temu Bual GCBM 1: 138).

Hasil temu bual dapatan kajian ini turut disokong dengan analisa pemerhatian GCBM di dalam bilik darjah. Hasil pemerhatian tersebut mendapati GCBM telah mewujudkan suasana yang ceria dan terkawal dari segi disiplin pelajar di dalam bilik darjah. Kemampuan GCBM dalam pelaksanaan pengajaran dalam Bahasa Melayu telah menarik minat menumpukan perhatian dalam PdPc telah menimbulkan suasana ceria dan persaingan secara sihat untuk mengemukakan pandangan apabila ditanya oleh GCBM. Kemahiran komunikasi yang berkesan telah menggalakkan pelajar aktif dalam PdPc dalam Bahasa Melayu.

Pengkaji menyatakan bahawa pemerhatian GCBM di dalam bilik darjah dijalankan bagi memastikan GCBM mengajar isi pengajaran dalam suasana yang ceria dan terkawal dalam kalangan pelajar di dalam bilik darjah. Hasil pemerhatian tersebut mendapati GCBM telah menyusun tempat duduk pelajar mengikut kehendak GCBM dalam pelaksanaan PdPc dalam Bahasa Melayu di dalam bilik darjah. Tujuan penyusunan tempat duduk dalam kalangan pelajar adalah untuk mengelakkan gangguan PdPc yang berpunca daripada pelajar yang tidak minat dalam pembelajaran Bahasa Melayu. Pelajar yang tidak berminat dalam PdPc Bahasa Melayu akan bercakap sesama rakan di dalam bilik darjah ketika pengajaran berlangsung.

Strategi penyusunan tempat duduk juga dapat mengelakkan gangguan penglihatan pelajar akibat gangguan fizikal badan pelajar yang tinggi duduk di barisan kerusi hadapan di dalam bilik darjah. Penyusunan tempat duduk ini telah menggalakkan

konduif pelajar mengikuti PdPc di dalam bilik darjah. Pengkaji menyatakan bahawa pemerhatian GCBM di dalam bilik darjah dijalankan bagi memastikan GCBM ada menyusun tempat duduk pelajar mengikuti ketinggian badan pelajar bagi mengoptimumkan pengajaran di dalam bilik darjah yang ditetapkan.

Kesimpulan, GCBM perlu melakukan pengurusan bilik darjah dengan baik ketika PdPc kerana dapat menjaga suasana ceria dan terkawal, membentuk tempat duduk pelajar dan pembentukan kumpulan kecil dalam kalangan pelajar. GCBM perlu melakukan pengurusan bilik darjah yang teratur kerana dapat memberi suasana ceria yang terkawal, bentuk susunan tempat duduk yang bersesuaian dan pembentukan kumpulan kecil PdPc dalam kalangan pelajar di dalam bilik darjah.

Amalan Pedagogi PdPc GCBM

Jadual 4 membincangkan hasil temu bual dan pemerhatian di dalam bilik darjah dengan semua GCBM. Dapatan kajian menunjukkan GCBM menyatakan kepentingan amalan pedagogi PdPc di dalam bilik darjah. Antara amalan pedagogi PdPc merupakan satu aspek penting yang dapat menimbulkan: (i) *learning outcome*, (ii) *hands on* dan (iii) memberi ganjaran.

Jadual 4. Amalan pedagogi PdPc GCBM

Bil	Aspek	GCBM					
		1	2	3	4	5	6
i.	<i>Learning outcome</i>	X	X	X	X	X	X
ii.	<i>Hands on</i>	X	X	X	X	X	X
iii.	Memberi ganjaran	X	X	X	X	X	X

Contoh petikan temu bual yang menunjukkan GCBM ini mengamalkan pedagogi PdPc di bilik darjah sebelum dan semasa mengajar seperti berikut:

“Bagi saya, saya sentiasa mengoptimumkan PdPc tetapi kita maksimumkan input kepada pelajar untuk menghasilkan *learning outcome*...” (Temu Bual GCBM 1: 649).

“Kebiasaannya cikgu Lee akan memberikan cetakan latihan berbanding dengan buku” (Temu Bual GCBM 1: 93).

Dapatan kajian melalui pemerhatian dengan GCBM menunjukkan salah satu sebab yang menjadi penghalang dan kurang komunikasi di antara guru dan pelajar di dalam bilik darjah adalah disebabkan oleh masalah bahasa. Pelajar yang agak lemak berbahasa Melayu akan senyap dan tidak aktif ketika proses PdPc di dalam bilik darjah. GCBM perlu menggunakan pedagogi PdPc yang menggalakkan pelajar aktif terlibat dalam aktiviti pengajaran GCBM agar pengajaran GCBM dapat mengoptimumkan *learning dengan pemberian hands on* dan memberi ganjaran kepada pelajar dalam PdP oleh GCBM di dalam bilik darjah.

Kesimpulannya, GCBM menekankan usaha mengoptimumkan *learning outcome* dalam PdPc Bahasa Melayu di dalam bilik darjah. Penekanan PdP secara optimum dapat meningkatkan minat, tumpuan dan penggunaan masa secara bijak dalam kalangan pelajar mengikuti PdPc di dalam bilik darjah. Di samping itu, GCBM mengedarkan bahan *hands on* yang terancang oleh GCBM dapat menambahkan ilmu pengetahuan baharu dalam kemahiran kosa kata dan perbendaharaan kata Bahasa Melayu.

Pengkaji juga mendapati bahawa pemberian ganjaran yang diamalkan oleh GCBM berbentuk pujian telah memotivasikan pelajar dalam sesi perbincangan kumpulan, pembentangan ahli kumpulan dan mengikuti PdP di dalam bilik darjah. Hal ini adalah kerana pelajar berasa lebih dihormati dan dihargai ketika membuat perbincangan, pembentangan dan memberikan pandangan di dalam bilik darjah. Pengkaji juga mendapati bahawa mata pelajaran

Bahasa Melayu yang diminati oleh pelajar berkait rapat dengan personaliti guru yang selalu mengoptimumkan PdPc, memberikan edaran *hands on* sebagai maklumat dan latihan pengukuhan serta memberikan pujian telah yang menarik minat dan keyakinan pelajar di dalam bilik darjah.

Amalan Penilaian PdPc GCBM

Jadual 5 membincangkan hasil temu bual dan pemerhatian di dalam bilik darjah dengan semua GCBM. Dapatan kajian menunjukkan GCBM mengamalkan penilaian PdPc di dalam bilik darjah. Antara amalan penilaian PdPc merupakan satu aspek penting yang dapat menimbulkan: (i)

refleksi guru dan (ii) ketelitian penyemakan penulisan pelajar.

Jadual 5. Amalan penilaian PdPc GCBM

Bil	Aspek	GCBM					
		1	2	3	4	5	6
i.	Refleksi guru	X	X	X	X	X	X
ii.	Ketelitian semakan	X	X	X	X	X	X

Contoh petikan temu bual yang menunjukkan GCBM ini membuat penilaian PdPc di bilik darjah selepas mengajar seperti berikut:

“Kalau kami di sini, pengetua memang selalu tekankan, refleksi itu kalau boleh dia spesifik iaitu refleksi itu kita boleh lihat individu pelajar itu, pelajar ini tidak boleh mencapai objektif. Kemudian refleksi ini digunakan oleh kami untuk mewujudkan satu kaedah yang lebih baik untuk pelajar yang 30% yang tidak boleh capai objektif tadilah. Memang refleksi dan tindakan susulan itu sangat perlu. Kami buat selepas PdPc lebih baiklah untuk buat. Sebagai cara untuk kami mengenalpasti kelebihan kelemahan pelajar dan kelebihan kelemahan kami sebagai guru...” (Temu Bual GCBM 6: 22).

“...dari segi penyemakan buku, beliau sentiasa menyemak buku dengan sangat teliti mengikut penjelasan beliau kepada saya, penyemakan itu membantu murid belajar. Kalau murid salah, then murid tak tahu apa salah. Seringkali saya pun nampak dalam buku-buku latihan murid, dia sendiri ada tulis yang mana salah dan sebagainya. Dari segi penyemakan latihan cukup banyak...” (Temu Bual GCBM 1: 447).

Hasil dapatan pemerhatian dan analisis dokumen dengan GCBM pula mendapati, sememang sudah menjadi tugas mereka untuk menilai prestasi pelajar agar mereka tidak menjalankan tugas secara sambil lewa. Hasil dapatan daripada pemerhatian dan analisis dokumen menunjukkan terdapat penulisan refleksi GCBM di dalam bahagian buku rancangan mengajar. Analisis dokumen pula menunjukkan ketelitian penyemakan buku latihan pelajar dan ditandatangani dalam buku latihan pelajar. Hasil dapatan pemerhatian dan analisis dokumen

menunjukkan pelajar dinilai berdasarkan kepada ujian atau peperiksaan yang dijalankan oleh pihak sekolah. Ujian diadakan tiga bulan sekali bagi menguji tahap pencapaian pelajar dalam setiap topik yang diajarkan oleh GCBM dalam bilik darjah.

Bagi pelajar yang mengalami masalah dalam pelajaran, mereka tidak diberikan ujian khas berdasarkan tahap yang dapat dicapai oleh mereka. Kebanyakan pelajar didapati lemah dalam mata pelajaran Bahasa Melayu disebabkan oleh mereka tidak mahir membaca dan memahami isi pengajaran GCBM. Walau bagaimanapun, hasil dapatan pemerhatian dengan GCBM menunjukkan pelajar dinilai berdasarkan kepada penilaian formatif, iaitu penilaian yang dibuat secara berterusan bagimenilai keberkesanan PdPc GCBM. Penilaian tersebut dijalankan untuk mengesan sejauh manakah penguasaan pelajar selepas topik-topik selesai diajar oleh GCBM. Sebagai kesimpulan, GCBM perlu melakukan amalan penilaian PdPc kerana dapat menjadi refleksi guru dan mengekalkan tahap ketelitian semakan hasil tulisan pelajar.

Amalan Kesimpulan PdPc GCBM

Hasil temu bual dengan enam GCBM, dapatan kajian mendapati semua GCBM mempunyai amalan kesimpulan PdPc yang diamalkan oleh GCBM di sekolah. Antara amalan kesimpulan PdPc ialah: (i) membuat ulang kaji. Keenam-enam GCBM menyatakan bahawa mereka ada menyediakan soalan latihan ulang kaji kepada pelajar agar dapat membantu mereka mencapai objektif pembelajaran pelajar nanti. Jadual 6 menjelaskan akan amalan kesimpulan PdPc GCBM yang ditemui dalam data temu bual, pemerhatian dan analisis dokumen.

Jadual 6. Amalan kesimpulan PdP GCBM

Bil	Aspek	GCBM					
		1	2	3	4	5	6
i.	Ulang kaji	X	X	X	X	X	X

Contoh petikan temu bual yang menunjukkan GCBM ini membuat kesimpulan PdPc di bilik darjah selepas mengajar seperti berikut:

“Sebelum peperiksaan dia akan buat ulang kaji, sebelum peperiksaan. Buat ulang kaji di rumah, kalau tak faham pergi jumpa dia, tanya macam mana, bagaimana, macam itu...” (Temu Bual GCBM 2: 331).

Sebagai rumusan, didapati bahawa GCBM menekankan amalan membuat ulang kaji Bahasa Melayu dengan menyalin nota di dalam buku nota selepas tamat waktu PdPc. Amalan penulisan nota telah menggalakkan pelajar merujuk buku rujukan dan GCBM atau melayari internet ketika membuat ulang kaji Bahasa Melayu. Langkah mengulang kaji Bahasa Melayu dalam kalangan pelajar telah membina sikap proaktif membuat persediaan pembelajaran dalam kalangan pelajar sebelum GCBM memulakan topik baharu dalam PdP Bahasa Melayu. Amalan mengadakan ulang kaji Bahasa Melayu telah membantu pelajar menguasai kemahiran Bahasa Melayu.

Amalan Bahan Bantu Mengajar GCBM

Kajian mendapati aspek bahan bantu mengajar (BBM) turut memainkan peranan yang penting dalam membantu proses PdPc di dalam bilik darjah. Dari segi amalan BBM, didapati GCBM menggunakan tujuh BBM di dalam bilik darjah, iaitu: (i) bahan cetakan modul, (ii) bahan elektronik, (iii) buku latihan, (iv) kertas mahjong, (v) gambar (vi) kapur berwarna dan (vii) papan tulis. Jadual 7 menunjukkan ketujuh-tujuh BBM yang digunakan oleh GCBM ketika mengajar di dalam bilik darjah.

Jadual 7. Amalan bahan bantu mengajar PdPc GCBM

Bil	Aspek	GCBM					
		1	2	3	4	5	6
i.	Bahan cetak modul	X	X	X	X	X	X
ii.	Bahan elektronik	X	X	X	X	X	X
iii.	Buku latihan	X	X	X	X	X	X
iv.	Kertas mahjong	X	X	X	X	X	X
v.	Gambar	X	X	X	X	X	X
vi.	Kapur berwarna	X	X	X	X	X	X
vii.	Papan tulis	X	X	X	X	X	X

Contoh petikan temu bual yang menunjukkan GCBM ini menggunakan pelbagai BBM semasa mengajar seperti berikut:

“Setakat ini belum ada cikgu tapi sebelum menjadi GC, apa yang kami buat ialah kami buat modul sendiri tapi tu sebelum menjadi GC lah. Kita buat pada tahun 2004 dahulu. Kita cetak di sekolah kemudian pelajar tak perlu beli buku kerja. Kita gunakan buku tu pelajar akan bayar kos untuk cetak itu. Kita gunakan modul itu. Sebab yang terdahulu itu modul 2004, sukatan itu tak sesuai pada pendapat guru dan pentadbirlah. Kami ubah modul ini...” (Temu Bual GCBM 5: 251).

“...memang sangat penting. Di sini, saya banyak guna LCD. Sebab kami dibenarkan menggunakan LCD jadi memang banyak membantulah sebab LCD ni kita boleh ubah suai, maksudnya kita boleh guna power point ke, kita boleh ubah suai semasa kita mengajar dan sebelum mengajar, lebih mudahlah...” (Temu Bual GCBM 4: 70).

“Kami lebih kepada membuat latihan dalam buku kerja yang disediakan sekolah” (Temu Bual GCBM 1: 230).

“...rangka karangan perlulah ditulis di kertas mahjong dan dibentangkan di depan kelas kemudian pelajar yang lain hendaklah mencari rangka karangan sendiri mengikut soalan kepada kumpulan pembentang...” (Temu Bual GCBM 1: 145).

“...yang tu saya tak pernah tengok lagilah tapi budak-budak yang cerita, dia menggunakan gambar sebagai penarik minat pelajar. Dari segi gambar tu dia cuba beritahu pelajar apa yang kamu faham tentang gambar ni. dan pelajar akan bercerita contohnya gambar kemalangan. Kenapa dia jadi macam ni? mungkin bawa laju cikgu. Macam tulah. Menggunakan BBMLah...” (Temu Bual GCBM 3: 360).

“Kalau kelas hujung saya kata seperti tadi macam kapur. Sebab warna warni itu untuk tumpu perhatian sebab mereka slow. Saya tulis mereka akan ikut, waktu itu memang sangat panjang untuk mereka. Kalau ada warna mereka akan rasa seronok...” (Temu Bual GCBM 6: 506).

“Kalau kelas hujung saya kata seperti tadi macam kapur. Sebab warna warni itu untuk tumpu perhatian sebab mereka slow. Saya tulis mereka akan ikut, waktu itu memang sangat panjang untuk mereka. Kalau ada

warna mereka akan rasa seronok...” (Temu Bual GCBM 62: 506).

Melalui pemerhatian dan analisis dokumen oleh pengkaji seperti buku rancangan mengajar harian, GCBM bersetuju bahawa menggunakan kaedah *hands on* dalam PdPc dalam bilik darjah dapat menjadikan sesuatu pengajaran itu lebih berkesan. Hal ini adalah kerana GCBM dapat memberikan contoh yang ada di sekeliling bilik darjah pelajar, mengaplikasikan maklumat pengajaran yang disampaikan dan dapat mengaitkan kandungan pelajaran dengan kehidupan pelajar.

Kesimpulan, GCBM perlu menggunakan bahan bantu mengajar PdPc seperti bahan cetak, modul, bahan elektronik, buku latihan, kertas mahjong, gambar, kapur berwarna, papan tulis. Semua peserta kajian GCBM menyatakan pandangan mereka tentang aspek PdPc GCBM di dalam bilik darjah yang bersesuaian dengan minat dan tahap keperluan pelajar bagi menarik mereka mengikuti pelajaran yang diajar oleh GCBM. Antara yang dibincangkan ialah kepelbagaian kaedah pengajaran dan pembelajaran yang sesuai dijalankan dalam bilik darjah bagi menarik minat pelajar dalam pembelajaran.

Selain itu, penekanan *learning outcome* GCBM perlu dititikberatkan supaya GCBM yang mengajar pelajar sentiasa seiringan dengan perkembangan pendidikan terutamanya yang melibatkan pelajar yang lemah. Begitu juga dengan penilaian dan amalan penutup yang turut menyentuh mata pelajaran Bahasa Melayu serta kesesuaian bahan bantu mengajar tersebut dengan tahap pemikiran pelajar perlu diberi fokus.

PERBINCANGAN

Dapatan kajian menyentuh tentang aspek penulisan persediaan PdPc menunjukkan bahawa GCBM membuat perancangan persediaan mengajar rapi dalam PdPc dari segi isi kandungan, pemilihan pendekatan, kaedah dan teknik serta penyediaan BBM sebelum bermula PdPc di dalam bilik darjah. Dapatan kajian juga mendapati bahawa persepsi pelajar yang melihat aktiviti PdPc yang dijalankan oleh GCBM secara holistik merancang PdP dengan tersusun dan melaksanakan aktiviti PdPc secara teratur di dalam bilik darjah oleh GCBM. Reka bentuk pengajaran

yang menggalakkan penyimpanan maklumat oleh setiap pelajar perlu diberi perhatian oleh guru. Hal ini kerana kepelbagaian pelajar di dalam bilik darjah memerlukan guru merancang strategi, kaedah atau pendekatan pengajaran agar sesuai dengan tahap kecerdasan dan keupayaan pelajar dalam menerima isi pembelajaran pada hari itu (Zamri, Ruslin & Mohamed Amin. 2015).

Aspek penyediaan lisan amat penting dalam PdP guru Bahasa Melayu dapat menjadikan aktiviti PdP menjadi lebih menarik dan tidak membosankan. Pelajar dapat mengikuti sesi pembelajaran pada hari itu dengan berkesan apabila guru dapat memberikan penjelasan yang jelas dan menarik bagi setiap soalan yang dikemukakan oleh pelajar. Pada akhir proses PdPc, guru dan pelajar mencapai matlamat akhir objektif dan hasil pembelajaran yang dirancangan. Ini semua akan tercapai jika guru menggunakan teknik penyediaan lisan yang pelbagai dan menarik minat pelajar untuk terus mengikuti sesi PdPc sehingga tamat (Zamri 2014).

Dapatan kajian mendapati bahawa GCBM memulakan PdPc dengan mengadakan set induksi. GCBM mempercayai bahawa set induksi merupakan aktiviti penting bagi menarik perhatian dan minat pelajar sebelum mereka untuk menerima PdPc di dalam bilik darjah. Dapatan kajian ini sejajar dengan kajian Zamri et al. (2015) yang mendapati bahawa pelajar yang pandai mempunyai daya ingatan yang lama, mudah mengingat dan menyimpan isi pelajaran yang diajar oleh guru. Jika kena dengan gaya pembelajaran pelajar dan strategi pengajaran guru. Strategi pembelajaran bahasa merupakan langkah atau tindakan khusus yang diambil oleh pelajar untuk memudahkan pemerolehan, penyimpanan, pengingatan semula dan penggunaan maklumat sehingga menjadikan pembelajaran lebih mudah, lebih menyeronokkan, lebih sendiri, lebih efektif dan lebih senang dipindahkan ke suasana yang baharu (Zamri 2015).

Strategi pembelajaran bahasa ialah strategi yang melibatkan prosedur mental dan komunikatif untuk mempelajari dan menggunakan bahasa dalam kerangka mempertingkatkan pencapaian dan penguasaan bahasa sasaran (Zamri et al. 2010, Kamarul Shukri 2008, Zamri & Mohamed Amin. 2007, Mohamed Amin 2000). GCBM yakin set induksi dapat mewujudkan suasana pembelajaran yang harmonis, menyeronokkan dan tidak

membosankan. Dapatan kajian ini juga sejajar dengan kajian Ab. Halim et al. (2004), Rosinah (2005), dan Azhar (2006) mendapati guru dan pelajar masing-masing berperanan mewujudkan suasana yang berkesan dalam bilik darjah. Pembelajaran lebih bermakna dan menyeronokkan kerana pelajar sendiri mengalaminya. Menurut Mok Song Sang (2002), iklim bilik darjah yang efektif bermaksud suasana bilik darjah yang dapat menggalakkan interaksi dan komunikasi antara guru dengan pelajar. Proses ini boleh berlaku antara pelajar dengan pelajar dan antara pelajar dengan bahan pengajaran yang dapat meningkatkan keberkesanan aktiviti PdP di dalam bilik darjah.

Hasil kajian mendapati bahawa untuk mendapatkan keberkesanan PdPc, GCBM telah menggunakan pendekatan pengajaran yang berpusatkan guru kerana GCBM ingin mengoptimumkan PdP khususnya pengurusan masa PdPc di dalam bilik darjah. GCBM ingin mencapai kesemua objektif PdPc pada hari tersebut telah menghadkan kebebasan setiap pelajar mengemukakan pandangan apabila GCBM mengemukakan soalan. GCBM hanya mengemukakan soalan-soalan kepada pelajar yang cemerlang dan sederhana dalam aktiviti soal jawab di dalam bilik darjah. Pelajar yang lembap kerap diabaikan dalam aktiviti soal jawab kerana GCBM ingin menjimatkan masa agar objektif PdPc dapat tercapai pada tepat masa waktu tamat pengajaran. Dapatan kajian menunjukkan bahawa kebanyakan GCBM menggunakan pendekatan pengajaran berpusatkan guru khususnya mengadakan PdP di dalam bilik darjah yang terdiri daripada pelajar yang lembap. GCBM juga mengadakan pendekatan berpusatkan pelajar jika GCBM menjalankan PdPc di bilik darjah yang terdiri daripada pelajar cemerlang.

Dapatan kajian ini tidak sejajar dengan dapatan kajian pengkaji lain yang menyatakan bahawa guru yang berkesan hendaklah memastikan proses PdPc berpusatkan pelajar (Safani 2012, Zamri 2014). Menurut Zamri et al. (2015) kepelbagaian dalam kaedah pengajaran akan menarik pelajar untuk turut serta dalam pengajaran dan mampu meningkatkan kefahaman dalam kalangan pelajar. Oleh itu, PdPc berpustakaan pelajar perlu diberi keutamaan oleh GCBM bagi memastikan PdPc berkesan dan mencapai objektif yang dirancang

Dapatan kajian menunjukkan bahawa kecenderungan GCBM di Sekolah 1 hingga Sekolah 6 menggunakan kaedah PdPc yang tidak pelbagai dan tidak kerap telah mempengaruhi penggunaan BBM di dalam bilik darjah. GCBM telah menunjukkan bahawa mereka tertumpu menggunakan enam BBM, iaitu buku teks, buku rujukan, kertas mahjong, gambar, kertas edaran dan modul serta kemudahan komputer. Dapatan kajian menunjukkan bahawa penggunaan buku teks oleh GCBM telah mencapai kekerapan tinggi. Hasil kajian juga menunjukkan bahawa GCBM memang cekap menggunakan ICT. Kebanyakan pelajar mengakui GCBM menggunakan ICT di dalam bilik darjah.

Walau bagaimanapun, kekerapan menggunakan ICT dalam PdPc di dalam bilik darjah terhad. Dapatan kajian ini adalah tidak sejajar dengan kajian Keller et al. (2005) mendapati penggunaan BBM amat rapat dengan teori pendidikan yang menjelaskan bahawa salah satu ciri pengajaran berkesan dan mampu meningkatkan kefahaman pelajar. Kajian Shifflet et al. (2006) mendapati BBM mestilah berperanan dengan baik dan dapat digunakan dengan maksimum serta tidak terikat dengan buku teks agar pelajar dapat meningkatkan daya kreativiti dalam aktiviti PdPc. Dapatan kajian ini juga tidak sejajar dengan pendapat Zamri et al. (2015) dan Ahmad Yunus (2011) yang mendapati faktor berpengalaman juga penyumbang mengapa GCBM ini tidak menggunakan ICT.

Kajian menunjukkan bahawa GCBM sebagai pemimpin di dalam bilik darjah menunjukkan kemampuan berjaya memastikan pelajar dinilai dengan menjalankan penilaian formatif dan sumatif yang mantap agar pencapaian mereka dapat diukur. Dapatan kajian menunjukkan keputusan dari penilaian yang dijalankan telah dibuat *post-mortem* dalam mesyuarat jawatankuasa kurikulum sekolah bagi mengenal pasti punca kelemahan pelajar dalam menguasai topik-topik mata pelajaran Bahasa Melayu. Langkah-langkah yang dijalankan oleh pihak sekolah ialah kelas pemulihan dan kelas pengayaan.

Namun begitu dari segi pelaksanaan kedua-dua jenis kelas oleh GCBM tidak dijalankan mengikut tahap keupayaan pelajar itu sendiri. Hal ini adalah kerana soalan-soalan ujian, peperiksaan atau pentaksiran yang dibentuk berunsur holistik dalam kalangan pelajar yang menuntut pada

tingkatan yang sama. Langkah tersebut telah menyebabkan pelajar terus gagal dalam penilaian. Menurut Magdeline dan Zamri (2016) pelajar yang pelbagai tahap pencapaian di dalam sebuah bilik darjah pula menimbulkan masalah bagi penyediaan kertas ujian. Lebih memburukkan keadaan apabila terdapat pelajar yang buta huruf dalam bilik darjah.

KESIMPULAN

Dapatan kajian mendapati GCBM merupakan seorang yang berpengalaman, mantan Ketua Panitia Bahasa Melayu dan guru disiplin. GCBM mampu menyampaikan ilmu Bahasa Melayu di dalam bilik darjah yang bersesuaian pendekatan, kaedah dan teknik pengajaran bagi menarik minat pelajar mengikuti pelajaran yang diajar oleh mereka. GCBM yang mengajar pelajar perlu sentiasa seiringan dengan perkembangan pelajaran pelajar di dalam bilik darjah. Begitu juga dengan tanggungjawab ilmu yang turut menyentuh mata pelajaran Bahasa Melayu dengan tahap pemikiran dan penguasaan mata pelajaran Bahasa Melayu pelajar perlu diberi perhatian. Dapatan kajian ini sejajar dengan kajian Misnan (2008) mendapati untuk menjadi seorang guru yang berkesan, sama ada dari segi menyampaikan ilmu pengetahuan atau sesuatu kemahiran, maka seseorang guru itu hendaklah memahami konsep pendekatan, kaedah, teknik dan strategi yang bersesuaian dalam masa yang sama dapat mewujudkan suasana pembelajaran yang harmonis, menyeronokkan dan tidak membosankan.

Menurut Magdeline dan Zamri (2016) guru yang mengkhusus dalam bidangnya sudah tentu mempunyai pengetahuan pedagogi kandungan yang lebih baik berbanding guru yang bukan bidang, tetapi mengajar mata pelajaran yang sama. Guru yang mempunyai pengkhususan sudah tentu dapat mengajar dengan baik. Guru tersebut lebih mengetahui isi kandungan kurikulum yang diajar. Rumusannya untuk menjadi GCBM, seseorang guru perlu memiliki ilmu dan pengalaman ilmu yang mantap. GCBM perlu sanggup menyampaikan PdPc secara berkesan dengan mengambil kira kepelbagaian kecerdasan pelajar. Ilmu dan pengalaman ilmu GCBM dapat dilaksanakan secara holistik apabila pelajar sanggup menerima pengajaran GCBM dan pembelajaran pelajar secara berterusan.

RUJUKAN

- Ab. Halim Tamuri, Adnan Yusopp, Kamisah Osman, Khadijah Abdul Razak, Shahrin Awaluddin & Zamri Abdul Rahim. 2004. Keberkesanan kaedah pengajaran dan pembelajaran Pendidikan Islam ke atas pembangunan diri pelajar. *Laporan Akhir Penyelidikan* Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bahagian Kurikulum Pendidikan Islam dan Moral, Jabatan Pendidikan Islam dan Moral, Kementerian Pelajaran Malaysia.
- Ahmad Yunus Kasim. 2011. Pengetahuan pedagogikal kandungan pengajaran akidah guru cemerlang pendidikan Islam: Satu kajian kes. Tesis Doktor Falsafah. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Azhar Ahmad. 2006. Strategi pembelajaran pengaturan sendiri Pendidikan Islam dan penghayatan akhlak pelajar sekolah-sekolah menengah. Tesis Doktor Falsafah. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Berg, B.L. 2004. *Qualitative research methods for the social sciences*. 5th Edition. Boston: Pearson.
- Bogdan, R.C. & Biklen, S.K. 2007. *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*. Boston: Pearson.
- Johnson, B. & Christensen, L. 2004. *Educational research: Quantitative and qualitative approaches*. Boston: Allyn & Bacon.
- Kamarul Shukri Mat Teh. 2008. Penggunaan strategi pembelajaran Bahasa Arab dalam kalangan pelajar sekolah menengah. Tesis Doktor Falsafah. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. 2007. *Pengisian jawatan guru cemerlang*. Putrajaya. Putrajaya: Bahagian Pendidikan Guru.
- Kementerian Pendidikan. 2010. *Surat Pekeliling Ikhtisas Bil. 2/2010: Pelaksanaan Dasar Memartabatkan Bahasa Malaysia dan Memperkukuhkan Bahasa Inggeris*. Putrajaya: Bahagian Pendidikan Guru.
- Magdeline Anak Nor & Zamri Mahamod. 2016. *Pengetahuan pedagogi kandungan guru Bahasa Iban*. Bangi: Penerbitan Universiti Kebangsaan Malaysia.

- Majlis Guru Cemerlang Negeri Sarawak. 2009. Kuching, Sarawak.
- Maxwell, J.A 2005. *Qualitative research design: An interactive approach*. Thousand Oaks, CA: Sage Publication.
- McMillan, J.H. 2004. *Educational research: Fundamentals for the consumer*. Boston: Pearson.
- Merriam, S.B. 1998. *Qualitative research and case study application in education*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Merriam, S.B. 2001. *Qualitative Research and case study applications in education: Revised and expanded from case study research in education*. San Francisco: Josey-Bass Publishers.
- Misnan Jemali. 2008. Amalan pengajaran guru dalam pengajaran dan pembelajaran Tilawah Al-Quran sekolah-sekolah menengah. Tesis Doktor Falsafah. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mohamed Amin Embi. 2000. *Language learning strategies: A Malaysian context*. Bangi: Penerbitan Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mohd Izham Mohd Hamzah. 2006. Pengurusan proses perubahan terancang di beberapa buah sekolah bestari di Malaysia. Tesis Doktor Falsafah. Fakulti Pendidikan, Universiti Malaya.
- Mok Soon Sang. 2002. *Psikologi pendidikan*. Subang Jaya: Kumpulan Budiman Sdn. Bhd.
- Ong Sze Chong, Zamri Mahamod & Mohd Izham Mohd Hamzah. 2017. Ciri kemahiran guru cemerlang Bahasa Melayu sekolah menengah di negeri Sarawak. *Prosiding Seminar Pascasiswazah Pendidikan Bahasa Melayu Sabah dan Sarawak (Eksekutif) Kali Ke-6*, 715-726. Bangi: Penerbitan Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Robson, C. 2002. *Real world research*. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Sabitha Marican. 2005. *Kaedah penyelidikan sains sosial*. Petaling Jaya: Pearson Prentice Hall.
- Safani Bari. 2012. Kaedah pengajaran kontekstual Bahasa Melayu dalam kalangan murid bermasalah pendengaran. Tesis Doktor Falsafah. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Shifflet, Mark & Brown, 2006. The use of instructional simulations to support classroom teaching: A crisis communication case study. *Journal of Educational Multimedia & Hypermedia*, 15 (4), 377-395.
- Taylor, S.J. & Bogdan, R. 1984. *Introduction to qualitative research methods: The search for meanings*. New York: John Wiley dan Sons.
- Wiersma W. 1991. *Research methods in education*. 5th Edition. Boston: Allyn dan Bacon.
- Wong, B.W.K. & Perumal, C. 2012. The issues of teaching and learning in primary school of Orang Asli: A case study of Pos Sendurut, Kuala Lipis, Pahang. *Proceedings of the BIMP-EAGA Conference*.
- Yin, R.K. 2009. *Case study research: Design and methods*. 4th Edition. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Zamri Mahamod & Mohamed Amin Embi. 2007. Kesalahan bahasa dalam penulisan karangan pelajar bukan Melayu: Satu kajian kes. Dlm. Zamri Mahamod. *Psikolinguistik dalam pengajaran dan pembelajaran Bahasa Melayu*, 214-262. Shah Alam: Karisma Publication Sdn Bhd.
- Zamri Mahamod, Jamaluddin Badusah & Mohamed Amin Embi. 2002. Kepelbagaian pelajar: Cabaran dan strategi pengajaran. (Pnyt.). *Prosiding Pendidikan Kebangsaan 2002*. Bangi: Siri Penerbitan Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Zamri Mahamod, Ruslin Amir & Mohamed Amin Embi. 2015. *Kepelbagaian pelajar dan perbezaan pembelajaran*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Zamri Mahamod. 2007. *Psikolinguistik dalam pengajaran dan pemerolehan bahasa pertama dan kedua*. Shah Alam: Karisma Sdn. Bhd.
- Zamri Mahamod. 2014. *Inovasi P&P dalam pendidikan Bahasa Melayu*. Cetakan Ketiga. Tanjong Malim: Penerbitan Universiti Pendidikan Sulta Idris.
- Zamri Mahamod. 2015. *Strategi pembelajaran: Inventori cara belajar Bahasa Melayu*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Zamri Mahamod. 2016. *Perancangan bahasa: Implikasinya terhadap PdP Bahasa Melayu*. Bangi: Penerbitan Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.